

การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ของคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นางอรัญญา สิงขมภู และคณะ

บทคัดย่อ

การศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของบุคลากรสายผู้สอนด้านการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 1) ด้านการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.95$) 2) ด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.03$) 3) ด้านการตรวจสอบผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.93$) และ 4) ด้านการปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.83$) แต่การมีส่วนร่วมของบุคลากรสายสนับสนุนด้านการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 1) ด้านการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.02$)

2) ด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.06$)

3) ด้านการตรวจสอบผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.02$) และ 4) ด้านการปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.90$) และการมีส่วนร่วมของบุคลากรด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมทั้งหมดและรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.98$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1) ด้านการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.00$)

2) ด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.05$)

3) ด้านการตรวจสอบผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.99$) และ 4) ด้านการปรับปรุงระบบการประกัน

คุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.88$)

ABSTRACT

The objectives of this study in the educational quality assurance participation of staffs in the faculty of Veterinary Medicine, Khon Kaen university were to study the staff opinions in educational quality assurance development in the faculty of Veterinary Medicine, Khon Kaen university and to study level of the staff participation in educational quality assurance of the faculty of Veterinary Medicine, Khon Kaen university. Two hundred of the faculty staffs were included in the study. Questionnaires were used and data was analyzed by statistical program for percentage, mean, and standard deviation.

Results

The level of participation in the educational quality assurance of teaching staffs were totally in an average level (mean=2.94) which divided into: planning participation (mean=2.95), operated participation (mean=3.03), participation in output assessment (mean=2.93) and participation in improvement of quality assurance system (mean=2.83). For the supporting staffs, total participation level was also in an average level (mean=3.01). Mean value of participation in the planning, operation, output assessment and quality assurance system improvement were 3.02, 3.06, 3.02, and 2.90, respectively. The mean value of the participation level for all faculty staffs were in 2.98 for all aspects and 3.00, 3.05, 2.99 and 2.88 for the planning, operation, output assessment and quality assurance system improvement aspects.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐานและการประกันคุณภาพ การศึกษาเป็นผลมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยกำหนดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย “ระบบการประกันคุณภาพภายใน” และ “ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก” เพื่อใช้เป็นกลไกในการคุ้มครองรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ คุณลักษณะของบุคลากรด้านความตระหนักถึงความสำคัญและการมีทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพภายในการทำงานเป็นทีม การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร ความพร้อม

ด้านทรัพยากรทั้งด้านจำนวนบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ วัฒนธรรม คุณภาพ ภาวะผู้นำของผู้บริหารและขนาดขององค์กร ส่วนประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษามี 2 ส่วน คือ ประสิทธิภาพระหว่างทาง (Intermediate outcome) ได้แก่ การบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจจากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การปฏิบัติงานแบบวงจรคุณภาพและความพึงพอใจในงานของบุคลากร สำหรับประสิทธิผลสุดท้าย (end outcome or ultimate outcome) ได้แก่ การบรรลุพันธกิจของสถาบัน

คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยสร้างระบบกลไกหรือกระบวนการในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่กำหนดตามแนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษาและได้กำหนดการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ในแผนกลยุทธ์ของคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อเป็นการพัฒนาขีดความสามารถระบบการประกันคุณภาพของคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยให้ทุกหน่วยงานภายในคณะฯ การดำเนินงานและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นและปัจจัยผลักดันให้การดำเนินการของมหาวิทยาลัยได้ก้าวสู่คุณภาพและมาตรฐานตามนโยบายและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งในระดับประเทศและนานาชาติได้ก็โดยการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรของคณะสัตวแพทยศาสตร์ ในสถานการณ์ปัจจุบันบุคลากรคณะสัตวแพทยศาสตร์ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามแนวทางและคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาที่มหาวิทยาลัยและคณะได้จัดทำขึ้นบุคลากรยังขาดความเข้าใจและเข้าถึงการประกันคุณภาพการศึกษาต่างเห็นว่าเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องทำให้แล้วเสร็จเป็นครั้งคราวไปเท่านั้น ขาดความต่อเนื่องและยั่งยืนในการดำเนินการตามแนวคิดการดำเนินการของ Deming (PDCA) นอกจากนี้ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ตัวชี้วัดหลายตัวต้องมีการใช้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วม

ร่วมของบุคลากรที่รับผิดชอบในแต่ละฐานข้อมูล เพื่อนำมาประมวลผลเป็นตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะสัตวแพทยศาสตร์เกิดประสิทธิภาพ และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของคุณภาพการศึกษา จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาแนวคิดและการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาดังนั้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินงานตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่คณะสัตวแพทยศาสตร์ได้กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นบุคลากรของคณะสัตวแพทยศาสตร์ ได้แก่ บุคลากรสายผู้สอนจำนวน 71 คน และบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 129 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 200 คน กลุ่มตัวอย่างใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามได้สร้างขึ้น โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านประกันคุณภาพการศึกษามีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของบุคลากรด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในหน่วยงานของคณะสัตวแพทยศาสตร์ ครอบคลุม 4 ด้านคือ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา การสร้างเครื่องมือโดยศึกษาเอกสาร

และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดของการศึกษาแล้วนำเสนอที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความครบถ้วนความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาของการศึกษาและได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะที่คล้ายกัน คือบุคลากรของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 30 คน เพื่อหาความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ 0.91 แล้วจัดทำเครื่องมือที่สมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามแก่บุคลากรสายสนับสนุนทั้งหมด 200 ชุด ได้รับกลับคืน จำนวน 175 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.50 การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

- 1) สถานภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 54.85 มีอายุระหว่าง 30- 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.57 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 34.85 และมีสถานภาพการปฏิบัติงานเป็นบุคลากรสายสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 62.85
- 2) การมีส่วนร่วมของบุคลากรสายผู้สอนในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=2.94$) โดยเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบตามลำดับ และพิจารณารายด้านดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรสายผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ซึ่งเรียงตามลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย 3 อันดับแรก คือ การร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของหน่วยงานในการจัดทำแผนประกันคุณภาพการศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกมาตรฐานและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายใน

ให้สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน และการมีส่วนร่วม กำหนดรายละเอียดตัวบ่งชี้ประกอบในมาตรฐานด้าน ภารกิจหลักของหน่วยงานตามลำดับชั้นข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการเจ้าหน้าที่ ประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน ด้านการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรสาย ผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณา ในรายชื่อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ ยกเว้น เรื่องมีส่วนร่วมดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูล การประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน เช่น การจัดทำ จุลสารแผ่นพับและเว็บไซต์ มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ใน ระดับน้อย ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงานระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรสายผู้สอนโดย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เกือบทุกข้อ ยกเว้น เรื่องการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงานการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการประกันคุณภาพการศึกษา ของหน่วยงานมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ด้านการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการประกัน คุณภาพ ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรสายผู้สอนโดย ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ซึ่งข้อที่มี ค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย 3 อันดับแรก คือ การปฏิบัติงาน และดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อกำหนดมาตรฐาน คุณภาพ โดยยึดแนวทางและขั้นตอนตามนโยบายประกัน คุณภาพของหน่วยงาน การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและ แก้ไขข้อผิดพลาดเมื่อทราบผลการตรวจสอบคุณภาพภายใน หน่วยงาน และการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและเพิ่มเติม ตัวบ่งชี้ในมาตรฐานด้านภารกิจหลักของหน่วยงาน และข้อ ที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ส่วนร่วมในการปรับปรุงและแก้ไข คู่มือการปฏิบัติงานที่ท่านรับผิดชอบจากข้อเสนอแนะหลัง การประเมินคุณภาพภายใน

การมีส่วนร่วมของบุคลากรสายสนับสนุนใน การประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.01$) โดยเรียงตามลำดับ จากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย คือ การมีส่วนร่วมใน

การดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วม ในการตรวจสอบผลการดำเนินงานและการมีส่วนร่วม ในการปรับปรุงระบบตามลำดับ และพิจารณารายด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ระดับการมีส่วนร่วมของ บุคลากรสายสนับสนุนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในรายชื่อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เกือบทุกข้อ ยกเว้น การเข้าร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของหน่วยงานในการจัดทำแผนประกันคุณภาพ การศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ด้านการมี ส่วนร่วมในการดำเนินงาน ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากร สายสนับสนุนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อ พิจารณาในรายชื่อพบว่าอยู่ในระดับ ปานกลาง เกือบทุกข้อ ยกเว้น เรื่องการมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูล เกี่ยวกับงานที่ท่านรับผิดชอบที่สอดคล้องกับมาตรฐานและ ตัวบ่งชี้ของหน่วยงานมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมดำเนินการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการประกันคุณภาพการศึกษา ของหน่วยงาน เช่น การจัดทำจุลสาร แผ่นพับ และเว็บไซต์ มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อย ด้านการมีส่วนร่วม ในการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ระดับการมีส่วนร่วมของ บุคลากรสายสนับสนุนโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง เกือบทุกข้อ ยกเว้น การมีส่วนร่วมในการให้ความ ร่วมมือทุกครั้งเมื่อมีการตรวจสอบคุณภาพภายในหน่วยงาน มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วม ในการปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพ ระดับการมีส่วน ร่วมของบุคลากรสายสนับสนุนโดยภาพรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง ทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหา ค่าเฉลี่ยน้อย 3 อันดับแรก คือ การปฏิบัติงานและดำเนินการ แก้ไขปรับปรุงข้อกำหนดมาตรฐานคุณภาพ โดยยึดแนวทาง และขั้นตอนตามนโยบายประกันคุณภาพของหน่วยงาน มีส่วนร่วมในการปรับปรุงและแก้ไขข้อผิดพลาดเมื่อทราบ ผลการตรวจสอบคุณภาพภายในหน่วยงาน และมีส่วนร่วม ในการปรับปรุงและแก้ไขรูปแบบการจัดเก็บข้อมูล การประกันคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน

และตัวบ่งชี้ของหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมในการปรับปรุง และเพิ่มเติมตัวบ่งชี้ในมาตรฐานด้านภารกิจหลักของหน่วยงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและแก้ไขคู่มือการปฏิบัติงานที่ท่านรับผิดชอบ จากข้อเสนอแนะหลังการประเมินคุณภาพภายใน

การมีส่วนร่วมของบุคลากรโดยรวมในการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบ และพิจารณารายด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนโดยภาพรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ซึ่งเรียงตามลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย 3 อันดับ คือ 1) การร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง ของหน่วยงานในการจัดทำแผนประกันคุณภาพการศึกษา 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกมาตรฐานและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน และ 3) การมีส่วนร่วมกำหนดรายละเอียดตัวบ่งชี้ประกอบในมาตรฐานด้านภารกิจหลักของหน่วยงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เกือบทุกข้อ ยกเว้นเรื่องการมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับงานที่ท่านรับผิดชอบ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหน่วยงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน เช่น การจัดทำจุลสาร แผ่นพับ และเว็บไซต์ ซึ่งอยู่ในระดับ น้อย

ด้านการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ

ปานกลาง เกือบทุกข้อ ยกเว้น การมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือทุกครั้งเมื่อมีการตรวจสอบคุณภาพภายในหน่วยงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงานการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพ ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรด้านการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย 3 อันดับแรก คือ 1) การปฏิบัติงานและดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อกำหนดมาตรฐานคุณภาพ โดยยึดแนวทางและขั้นตอนตามนโยบายประกันคุณภาพของหน่วยงาน 2) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและแก้ไขข้อผิดพลาดเมื่อทราบผลการตรวจสอบคุณภาพภายใน และ 3) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและเพิ่มเติมตัวบ่งชี้ในมาตรฐานด้านภารกิจหลักของหน่วยงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและแก้ไขคู่มือการปฏิบัติงานที่ท่านรับผิดชอบจากข้อเสนอแนะหลังการประเมินคุณภาพภายใน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาและการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนบุคลากรทุกฝ่ายที่รับผิดชอบการดำเนินงานต้องให้ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา การร่วมดำเนินงานร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกฝ่ายในการดำเนินงาน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามภาระงานของแต่ละคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ ไม่คิดว่าการเก็บข้อมูลเป็นเรื่องของฝ่ายประกัน รวมทั้งการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับทราบและเรียนรู้ด้านการประกันคุณภาพ 3) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงาน ควรต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง เพื่อชี้แจงต่อบุคลากรภายในคณะทุกคนในการตรวจสอบการดำเนินงาน นอกจากนี้การรายงานข้อมูลอย่างต่อเนื่องทุกๆ 3 เดือน

ต่อผู้บริหาร กรรมการคณะฯ ทราบ อย่างต่อเนื่องถือเป็นการติดตามการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ 4) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบ การจัดทำระบบสารสนเทศหรือจัดหาเครื่องมือที่ช่วยในการเก็บข้อมูลหรือสรุปข้อมูลที่มีความถูกต้อง แม่นยำ และการประชุมร่วมกันของบุคลากรทุกคนในการตั้งเป้าหมายของงานหรือระบบให้มีความชัดเจน การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และมีการส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนมีโอกาสดูความคิดเห็นในรูปแบบต่างๆ เช่น การเขียนข้อเสนอแนะรวบรวมประเด็นสำคัญ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญที่สมควรนำมาอภิปรายผลไว้ ดังนี้

การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษาจากผลการศึกษาวิจัยโดยภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง ตามลำดับดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 3) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงาน และ 4) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบทำให้สร้างความเข้าใจได้ว่าบุคลากรได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาในทุกด้าน ซึ่งโดยภารกิจหน้าที่ของมหาวิทยาลัยนั้น ก็คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริหารวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สอดคล้องผลการศึกษาของ มุกดา จิตพรหมมา (2552) ได้ศึกษา การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่าบุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามขั้นตอนการวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบผลการดำเนินงาน และการปรับปรุงและพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งข้อเสนอแนะจากการศึกษาคือ ควรมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลให้บุคลากรทุกฝ่ายในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนในทิศทางเดียวกัน และเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสิ้นศึก มงคุณ (2546) ได้ศึกษาความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่ประสบความสำเร็จของสถาบันราชภัฏ

พบว่า ปัจจัยที่ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาประสบผลสำเร็จ คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความตระหนักรู้ของบุคลากรในองค์กร การมีส่วนร่วมมีคณะกรรมการรับผิดชอบมีหน่วยงานรับรองมีความเป็นกัลยาณมิตรและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและตั้งที่ศูนย์พัฒนาและประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2550 : 2-3) ได้กล่าวถึงรูปแบบและวิธีการดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งมีหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ 1) เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่อง การตัดสิน การจับผิดหรือการให้คุณ-ให้โทษ 2) ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ 3) มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับควบคุม 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและการพัฒนา การจัดการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและ 5) มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษาของชาติตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยให้เอกภาพเชิงนโยบาย แต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติที่สถาบันสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของผู้เรียนและสถาบัน

จากผลการวิจัยยังพบว่าบุคลากรมีส่วนร่วมในด้านการประกันคุณภาพการศึกษา มีส่วนร่วมมากที่สุดจากทั้ง 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพราะบุคลากรทุกคนมีการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรและเป้าหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะ 1) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับงานที่ท่านรับผิดชอบที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหน่วยงาน 2) การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาที่เกี่ยวข้องในการประกันคุณภาพการศึกษาทุกครั้งที่หน่วยงานจัด และ 3) การมีส่วนร่วมในการสรุปและรายงานผลการดำเนินงานที่ได้รับผิดชอบที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหน่วยงาน ซึ่งการปฏิบัติงานและการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ให้ตรงตาม

ตัวชี้วัด จะต้องให้ความเข้าใจในเรื่องของตัวบ่งชี้แก่บุคลากร ให้เข้าใจตรงกันก่อน เพื่อให้การดำเนินงานและการเก็บรวบรวมข้อมูลจะได้ถูกต้องตรงกัน โดยเฉพาะการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อรายงานตัวบ่งชี้และควรมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง คือ มีการจัดประชุม อบรม และสัมมนาให้ความรู้อยู่เสมอ การสร้างทัศนคติที่ดีในเรื่องของการประกันคุณภาพให้บุคลากรมีความตระหนักถึงการมีส่วนร่วม และให้เข้าใจตรงกันว่าการประกันคุณภาพไม่ใช่การเพิ่มภาระงาน แต่เป็นการสร้างระบบคุณภาพในงานของตนเอง แต่อย่างไรก็ตามการจะดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องเข้าใจถึงกระบวนการของคุณภาพ ได้แก่ การวางแผน (Plan) การดำเนินการ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act) หรือวงจร P-D-C-A นั้นเอง หากขาดกระบวนการใดแล้วจะไม่ทำให้เกิดคุณภาพได้ ดังนั้น บุคลากรทุกคนจะต้องทำกิจกรรมต่างๆ ตามภาระงานของตนตามกระบวนการ P-D-C-A เพื่อตรวจสอบการทำงานของตน จึงจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่ตนเองและองค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรมีการประชุมสัมพันธ์ข้อมูลผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรทุกคนให้รับทราบอย่างทั่วถึง และสามารถตรวจสอบข้อมูลได้ตลอดเวลา
2. ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมจัดทำคู่มือประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานในส่วนงานที่ท่านรับผิดชอบ และตรวจสอบความถูกต้อง
3. ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่คณะและสำนักประเมินกำหนดขึ้น
4. ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน คือ การวางแผน (Plan) การดำเนินการ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act) อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเรื่องนี้ในระดับภายในวิชาของคณะสัตวแพทยศาสตร์ที่ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งกระบวนการคือ การวางแผน (Plan) การดำเนินการ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act) ควรศึกษาปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากร คณะสัตวแพทยศาสตร์
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะสัตวแพทยศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ส่วนสำคัญที่ช่วยให้งานวิจัยสำเร็จลงได้ คือได้รับคำแนะนำจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอกชัย ภัทรพันธ์วิเชียร รองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา ที่ท่านได้สละเวลามาเป็นที่ปรึกษางานวิจัย ช่วยให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบ และแก้ไขรายงานการวิจัย ทำให้การศึกษางานวิจัยครั้งนี้ ประสบความสำเร็จออกมาเป็นรูปเล่มและสามารถทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในของคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ไฉ่ ณ โอกาสนี้

บรรณานุกรม

1. มุกดา จิตพรมมา. 2552. การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
2. สิ้นศึก มงคุด. 2546. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จของสถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.